

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Staro in novo leto.

Čas je kos večnosti, kos časa pa je leto. To je precej jasno. Ali jako temno je prašanje, kaj je čas sam po sebi in učenjaki so si pri odgovoru na vs križ. Vendar v čem se vsi skladatajo, kar vsak priznava, to je dragocenost časa, za posameznega človeka ravno tako, kakor za cele narode in države. Slovenec pravi: zlati čas. Cerkva pa ga najbolj visoko ceni: „čas nas spremlja v večnost, čas nam je dan za večnost, čas se ima porabiti za večnost, temveč ker sedanjí bitro mine, pribodnjega nam nihče ne obeta in pretekli se nikdar ne vrača.“

Take misli obhajajo človeka ob novem letu in ga naklanjajo premišljevatí, kar mu je doneslo staro in kar mu obeta novo leto. Tudi „Sloven. Gospodar“ hoče tako storiti v gospodarskem, političnem in cerkvenem oziru.

1. Pretečeno leto 1875 spada v gospodarskem oziru sploh med srednje in le tu pa tam med dobre in kder je sneg zimino vzel, led pridelke potolkel in pikec grozdje poškodoval, med slabe letine. Po zapiskih ministra za poljedelstvo smo na slovenskem Štajerskem pridelali 300.000 mecnov pšenice, 273.000 rži, 170.000 ječmena, 554.000 ovsa, 1.000.000 kurnze, 114.000 prosa, potem 1.000.000 centov krompirja, 6.742.000 centov sena in otave, 570.000 cent. detelje, 227.000 cent. prediva, 430.000 cent. sadovja in 70.000 štrtinjakov vina. Naših 74.000 krav je dalo 60 milijonov bokalov mleka, naših 8000 koz pa 1 milijon pintov mleka, potem naših 45.000 ovac je dalo 600 cent. volne, bčele so nanosile 1700 c. strdi in 400 cent voska, sviloprejk pa napredle 3 cente žide. Imamo tedaj Bogu hvaležni biti in tudi zadovoljni bi lahko bili, ako nas nebi denarna stiska, silne dače, in teh res že neusmiljeno izterjevanje toliko nadlegovalo in tlačilo. Temu pa so naše slabe politične razmere krive.

2. V političnem oziru smo lani ostali na starem mestu. Ustavoversko ministerstvo je še učakalo četrtega leta, česar se iz prva nihče ni

nadjal. Še tedaj gospodarijo pri nas nemški, na Ogerskem pa magjarski liberalci. Zato še se vedno krhajo deželam starodavne pravice, Slavjani in Romuni še vedno pogrešajo djanske enakopravnosti in tudi v sv. Cerkvo se zaletava, kder le mogoče. Vendar prvotno svojo silo je liberalizem zgubil. Denarstveni polom, pomnožene dače, grozni proračun za leto 1876 s 403 milijoni stroškov in s 30—112 milijonov pomankljeja ali deficita, potem denarstveno sleparstvo ali „švindel“ kakoršno je na pr. Brandstetter-Seidl-novo, je liberalce nemilo streslo, jim glave ponizalo in glave pristrgilo. Novo leto utegne jhovemu nadvladanju zaželjeni konec storiti. Utegnejo priti nove volitve in tedaj bo treba pri nas složnosti, kar je celó lehka reč brž ko Mladoslavenci zmorejo toliko ljubezni do domovine, da bo ta premagala neopravičeno in od nemških liberalcev izposojeno mrzenje do sv. Cerkve in do slovenskega duhovništva, katero je v ogromni večini gotovo in požrtvovalno — narodno.

Lani so vsi vladarji in politikarji Evropi obetali gotovega mira. Toda vere so malo našli, posebno, ker se povsod delajo strahovite in drage priprave za vojsko. Tudi Avstrija je primorana bila na pripravljanje 2000 novih Uhačijevih kanofov. Znamenito ostane za vselej l. 1875 zavolj slavne in do sedaj srečne vstaje ubogih naših jugoslavjanskih, po krvi i veri, nam bratov, Kristijanov na Turškem. Novo leto utegne turško trinoštvo iz Evrope pobrisati. Bog daj, in sreča junaška!

3. Tudi v cerkvenem oziru je pretečeno leto znamenito. Bilo je sveto leto. Kraljestvo božje na zemlji, sv. vesoljna Cerkva, je s svojim častitljivim glavarjem, 84letnim Pijem IX. obhajala tretji jubilej v 19. stoletju svojega obstanka. Tudi je lani se spreobrnilo mnogo krivovercev (zlasti na Angleškem) in paganov v Ameriki, Afriki in Aziji. Posebno na Kitajskem jih je prejelo veliko sv. krst in krščansko omiko. Temu nasproti je res grdo in ostudno, kako se delovanje sv. Cerkve ovira in moti povsod v Evropi in Ame-

riki, kder vladarijo liberalci in frajmavrerji. Žalostno in sramotno pa je bilo lansko preganjanje sv. Cerkve na Nemškem, Ruskem, Laškem in v Braziliji. Cerkva je veliko trpela, a premagali nje niso nikder.

Začnemo tedaj novo leto nezadovoljni sicer, toda ne brez veselega upanja, da bo bolje. Tedaj: veselo novo leto!

Slomšekov spomenik.

Pred 10 leti začeto delo stavljenja Slomškovega spomenika se bliža vendar enkrat svojemu izvršenju. Ožji odbor je sedaj v stanu poklicati občni zbor. Občni zbor za Slomšekov spomenik je tedaj na 11. januarja ob 2. uri popoldne pozvan na zborovanje v novo najetih prostorih čitalnice Mariborske v Šrameljevej hiši. Vsled ustave od 15. nov. 1865, podpisane od dr. Vogrina, Jož. Jedličke, dr. Ulage in dr. Serneca, pozvani so 1. „vsi dekani na Slovenskem. 2. vsi predsedniki čitalnic. 3. vsi uredniki slovenskih časnikov in 4. drugi imenitni domorodci n. pr. Dav. Trstenjak, M. Glaser, Ig. Orožen, dr. Vošnjak, Čolnik, Šnirh, korvikar Pirc v Gorici, g. Simonič pri sv. Lovrencu in Slovanska beseda na Dunaju.“

Ožji odbor je pripravil ploščo nagrobno, ploščo za rojstni dom, sliko za steno pri krstnem kamnu v Ponkvi, krassen naris načrta za glavni spomenik v gotičkem slogu od arhitekta Hartl-na in 24" visok model 5 1/2' visoke podobe Slomškovke iz kararskega marmorja od g. Zajca v Ljubljani. Natančniši načrt objavimo prihodnjič. Slovenske liste prosimo uljudno, naj vzamejo ovo povabilo na blagovoljno znanje.

V Mariboru 29. dec. 1875.

Ožji odbor Slomškovega spomenika.

Svetolotne pridige v Mariboru prepovedane. Za dostojn sklep svetega leta bil je pozvan jezuit č. o. Forstner, da bi od 25.—31. decembra v stolni cerkvi pridigoval. Ljudje so se tega že pristrčno veselili. Toda mariborski mestni zastop je pridige strogo prepovedal in zažugal jezuita, če pride, takoj po policajih pograbit in iz mesta zapoditi. Svoj sklep je zagovarjal z večimi razlogi, ki se pa nam vsi jalovi in piškavi zdijo. Pravi: po številnem udeleževanju pridig bi se utegnila kužna bolezen, škrlat, še bolj po mestu raznesti. Čudno, zakaj pa mestni zastop pri tej kužni bolezni ničesar druga ne stori? Zakaj ne razpusti šol, ne zapre krčem in štacun . . . da, zakaj ne razžene vsega mesta? No, zato ne, ker nevarnost škrlata sedaj v Mariboru ni tolika. Nek zdravnik nam je izpovedal, da so mu samo 3 na škrlatu zbolele osebe zvane. Na dalje pravi mestni zastop, da bi utegnili delavci, ki so sedaj brez zaslužka — mestni zastop jim daja lepo (?) ime: žlota ali druhal — če pride jezuit, napraviti rabuko in revolucijo, katero bi komaj vojaki zatreti zamogli. To pa je še menj verjetno. Delavci bodo menda bolj

željni dobiti dela in zaslužka, kakor pa na veselje nekaterih brezvernikov, lačni razsajati zoper nedolžnega jezuita. Sicer pa mislimo, da je mestni zastop tukaj slabo skrbel za javno čast Maribora. Kajti drugod: v Gradcu, na Dunaju . . . so letos jezuiti pridigali, pa ni nastala nobena revolucija. Le Maribor bi bil po izpovedanju mestnega zastopa puntarske druhali poln?

Sicer pa pustimo nadalješno razpravljanje nevkretne dogodka; mestni zastop je svoje dosegnil — in dostojn sklep svetega leta v Mariboru zabranil! Tako jest!

Jetnik v Ostrovem nadškof in zdaj kardinal grof Ledobovski bodo 3. februarja prestali svojo dveletno ječo, kamor so jih kruti Prusi zaprli, ker niso hoteli jim bolje pokorni biti, kakor Bogu. Ravno je francoski pisana knjiga, ki na sramoto pruski pravičnosti pripoveduje svetu grofa Ledobovskega slavno življenje in grozno mučenje, ki ga imajo v tej ječi trpeti. Kakor z največjim in najzlobnišim hudodelnikom, tako ravna Prusi z njimi: vteknoli sa jih v luknjo št. 25. ter pridjali na vsakej strani za sosede navadne hudobneže, tate, goljufe, črez 2 mesca niso smeli sv. meše služiti, postiljati in izmetati so si morali sami in le zavoljo bolehnosti so jim dovolili, da hrano od Ostrovskega prošta dobivajo. Že iz začetka jih je redko kedaj smel kdo obiskati, zdaj pa celo nihče več. Tinta in papir se skoro vsakemu hudodelniku pusti, da si kaj zapiše, kardinalu pa ne, in celo olovko (bleistift) so jim odvzeli. — Vse to trpljenje pa prenašajo kardinal z največjo udanostjo v božjo voljo, češ da s svojo molitvijo in trpljenjem več svoje škofiji koristijo, kakor z največjim drugim delom ali trudom.

Gospodarske stvari.

M. Navažanje in raztroševanje gnoja po zimi.

Hlevni gnoj na gnojišču ne sme več časa na kupu ležati, kakor da popolnem zavreje, kar se na tem spozna, da se slama lahko pretrgati in pa gnoj ročno in lahko z vilami kidati in na voz nalagati zamore. Če se več časa na kupu pusti, tedaj vedno bolj in bolj zavreja in slednjič tako zavreje, da se večji del gnojivnih snovi brezkoristno v zrak izkadi. To se gotovo zgodi, če se gnoj celo zimo na gnojišču pušča. Namesto 10 vozov dobrega ima kmetovalec le 5 vozov špehatega in preperelega gnoja, ki se potem na polju v neko ogljato ali šotasto tvarino spremeni. Popisano ravnanje z gnojem je tedaj jedna največjih potrat, katerih se kmetovalci le še prepogosto krive storé.

Ko se hlevni gnoj na njive razvozi, se ne sme nikdar zopet na majhnih kopicah ležati pustiti; marveč se mora brž ko mogoče skrbno po polju raztrositi. Na takih kupih gnoj dalje vre in gnije in potem takem se na polju ravno tisto